

Nadaljujmo naše delo

Z izvolitvijo novih vodilnih organov se je v nedeljo 18. februarja zaključil 16. kongres Posoške federacije KPI. Poglobljena tridnevna razprava in izidi kongresnih glasovanj so popolnoma potrdili predkongresno usmeritev goriških komunistov, ki so se večinsko opredelili za Occhettov predlog o odprtju faze konstituiranja nove politične formacije. Razmerje sil med komponentami v novoizvoljenem federalnem komiteju (55% za prvo, 35% za drugo in 10% za tretjo resolucijo) dokazuje, da izbire niso bile površne ali nepremišljene, da so se člani opredeljevali na osnovi svojih osebnih sklepov in prepričanj, da vodstvo ni pogojevalo oziroma omejevalo razpravo v partijski bazi. Obnovitev dobrih del federalnega komiteja in splošna pomladitev njegovih članov, kar velja v glavnem za vse tri komponente, kažeta pa na še drugo in nič manj pomembno značilnost kongresa, to je na generacijsko zamenjavo, ki je tudi prav gotovo posledica in sad Occhettove iniciative.

Da se stvari v italijanskem političnem prizorišču čeprav počasi a vendar spreminjajo in to po zaslugi diskusije, ki poteka v notranjosti partije in ki zna vplivati tudi na druge, so na goriškem kongresu pokazali predstavniki strank večinske koalicije bodisi zaradi udeležbe bodisi zaradi novega pristopa do vloge in pomena KPI v krajevnem političnem življenju. Pozdravi in posegi goriškega župana, predsednika goriške pokrajine, tajnikov strank KD, PSI, PSDI, PLI niso bili zgolj formalno prijazni, kot je bila navada iz prejšnjih kongresov, nasprotno vsi so skušali konstruktivno odgovoriti na kritično utemeljene ocene v zvezi z goriškim političnim življenjem in upravljanjem, ki jih je vsebovalo uvodno poročilo koordinatorja pokrajinskega tajništva Salomonija. Zanimivi in pomembni so bili tudi posegi slovenskih predstavnikov z obeh strani meje. Pokrajinski tajnik SSK Mirko Špacapan je odkrito priznal partiji odločilno vlogo v boju za zaščito Slovencev in izrekel pripravljenost SSK za sodelovanje s Slovenci v KPI, novoizvoljeni predsednik TO SKGZ Boris Peric je poudaril potrebo po čimprejšnji odobritvi zaščitnega zakona in po enotnem nastopanju vseh slovenskih komponent, priznal je tudi, da imata KPI in SKGZ do vseh teh vprašanj podobna gledanja; sekretar občinskega komiteja ZKS—Stranke demokratične prenove iz Nove Gorice Mirko Brulc je obrazložil nov program zveze obenem pa tudi podčrtal sličnost prizadevanj obeh

strank v demokratičnem obnovitvenem procesu, kar lahko še utrdi sodelovanje in skupno iniciativo ob meji. Na kongresu so delegati tudi soglasno odobrili resolucijo o zaščitnem zakonu za slovensko narodnostno skupnost. Dokument izraža zadovoljstvo, da je italijanska vlada končno predložila svoj predlog o zaščiti in s tem sprožila postopek za njeno odobritev, obenem pa kritično ocenjuje pomanjkljivosti in dvoumnosti Maccanicovega osnutka, ki v dosednji obliki zna pomeniti instrument asimilacije in ne zaščite. Nadalje poziva na notranje in zunanje obveznosti italijanske države in izrecno omenja resolucijo Evropskega sveta, v kateri se pravilno poudarja, da manjšinski in krajevni jeziki ne morejo predstavljati nikakršnih ovir za večinske jezike, predstavljajo pa pomemben prispevek k zgraditvi nove demokratične in kulturno raznolike Evrope. Resolucija vsebuje na koncu še obvezo za predstavnike KPI v parlamentu, naj si aktivno prizadevajo, v stalnem sodelovanju z manjšino, za čimprejšnjo odobritev zakona kot tudi poziv predstavnikom drugih strank in organizacij in nasploh občanom, naj omogočijo tak potek parlamentarne razprave, ki bo v skladu s tradicijo sožitja in evropeistično usmeritvijo, ki ni za goriško pokrajino nikakršna novost.

Razprava, ki je v KPI nastala ob predlogu generalnega tajnika Occhetta, naj se odpre faza korenite obnove partije in konstituiranja nove politične formacije, se s kongresom ni končala, nadaljevala se bo s programsko konvencijo in z ustanovitvijo nove politične agregacije, vse to nas komuniste popolnoma vključuje v procese demokratizacije, ki so zajeli večji del Evrope in ki znajo postati pravi zametki novega evropskega humanizma. Zato je dolžnost in naloga tudi slovenskih komunistov, da oplodijo tako široko in globoko diskusijo z ustvarjalnim prispevkom, ki naj bo prost vseh preteklih obremenitev.

Samo taka opredelitev nas bo še tesneje povezala z matičnim narodom bodisi zaradi temeljnih družbenih in političnih sprememb, ki tam nastajajo, bodisi zaradi nove usmeritve prenovljene Zveze komunistov, ki ruši še obstoječe ideološke meje in postavlja kot osnovni pogoj za sodelovanje med naprednimi gibanji polno priznanje svoboščin posameznikov in skupnosti, upoštevanje pravic drugače mislečih in spoštovanje drugačnosti.

IVAN BRATINA

ZAŠČITNI ZAKON

Isti scenarij za novo farso

Kmalu bo minilo tri mesece, odkar je vlada, na seji 17. novembra lani, osvojila tako imenovani "Maccanicov zakonski osnutek". Po tolikem času bi si pričakovali že začetek razprave v pristojni komisiji, v resnici pa vse kaže, da ni bil storjeniti prvi formalni korak, to je predstavitev osnutka v parlamentu, točneje v senatu. Zakaj tolikšna zamuda? Očitno je, da smo priča novemu poskusu zavlačevanja, kljub nekaterim zanimivim dogodkom, do katerih je prišlo v tem času.

Predvsem je prišlo v samem začetku, se pravi jeseni, do prvega manevra s strani socialistov. Njihovi ministri so namreč zahtevali, naj bi o slovenski manjšini razpravljali v poslanski zbornici in ne v senatu. Razlogi za to so bili tedaj na dlani: v zbornici je predsednik pristojne ustavne komisije socialist Labriola, v sami komisiji pa zastopa PSI poslanec Giulio Camber, ki je tudi zastopnik Liste za Trst. Obenem pa bi tako preprečili slovenskemu izvoljenemu predstavniku neposredno soudeležbo pri oblikovanju dokončnega besedila osnutka... Manever se je kaj kmalu izjalovil, najbrž zato, ker tudi socialisti niso mislili resno, pač pa so najbrž igrali tudi na to karto, da bi svojemu melonarskemu zavezniku dokazali, kako upoštevajo njegovo mnenje. Sledilo je dolgo obotavljanje vlade okoli božiča in novega leta. Tedaj je osnutek ministra Maccanica (z Biasuttijevimi poslabševalnimi popravki) romal na Kvirinal, saj mora predsednik republike po ustavi avtorizirati vlado za predstavitev zakonskih osnutkov. Predsednik Cossiga, kot vse kaže, tokrat ni bil povsem prepričan z vsebino vladnega osnutka in je baje pripravil več pripomb formalnega in vsebinskega značaja. Kaj naj bi državni poglavar oporekal vladi, ni znano, vendar lahko sklepamo, da so bile njegove pripombe v korist manjšini, saj jih vlada ni hotela upoštevati.

Tako je minil še januar, ne da bi vlada poslala osnutka v parlament, kjer bi se pričel formalni postopek usklajevanja besedil in stališč.

Tu se, seveda, lahko vprašamo, zakaj. Kaj se je medtem novega zgodilo in vplivalo na novo obdobje zavlačevanja in odlašanja. Možnih odgovorov je več, vendar lahko tvegamo tudi takega: začelo se je govoriti o vladni krizi in celo o možnosti predčasne razpusta parlamenta ter novih volitev. V tem primeru pa očitno vladne stranke ne marajo v volilno kampanjo v Trstu, Gorici in Benečiji z Maccanicovim osnutkom, ki bi spet bil v središču polemik in sporov...

Seveda pa je tudi možno, da krize in predčnih volitev ne bo, da smo bili priča le zgodnji nevihti z grmenjem in bliski, a brez toče, kakršnih pozna italijanska politika nemalo.

V tem primeru je skrajni čas, da pritismo na vlado in zahteva-

mo, naj ne zavira ter spusti osnutek v pristojne parlamentarne organe, da bi se o njem pogovorili. Kajti tudi naše potrpežljivosti je konec. Posebno še, ko smo pričali sprenevanjem, da jim ni para. Prve dni januarja si je zunanji minister De Michelis drznil v uradnem aktu (pismu predsedniku senata Spadoliniju) trditi, da bo Italija lahko "zgled reševanja manjšinskega vprašanja", ki ga lahko posnemajo države Vzhodne Evrope z novimi demokratičnimi režimi.

Sprva se je trditev zdelo tako debela, da nanjo nismo reagirali. Pa je zunanji minister De Michelis mislil resno. Na beneškem srečanju z zunanjimi ministri sosednjih podonavskih držav je namreč predlagal (in dosegel) ustanovitev posebnega zavoda za demokratične reforme, ki bi bil nekakšen "servis" evropskega sveta novim vzhodnim režimom, ki želijo stopiti na pot izgradnje demokratične in pravne družbe. V tem okviru so predlagali tudi ustanovitev posebnega "observatorija", ki bi sledil uresničevanju manjšinskih pravic v Evropi. Tako bi italijanski vladi uspelo uresničiti eno najlepših prevar tega stoletja: pred evropskimi narodi bi se postavila kot "učiteljica manjšinskih pravic" in tako prikrila, da jih sama ne spoštuje. Seveda je bil italijanski zunanji minister dovolj prebrisan, da je v "observatorij" predlagal predstavnike vlad, ne pa zainteresiranih manjšin, ki bi lahko marsikaj povedale.

Da ne gre za improvizacijo, pač pa za zvito politiko ustvarjanja "fate morgane", dokazuje dejstvo, da je v drugi polovici januarja bil odobren nov ukrep iz južnotirolskega paketa. Po tem ukrepu bodo Južni Tirolci imeli odslej tri

senatorje (prej so jih imeli dva). Tretjega bodo v praksi pridobili na račun italijanske skupnosti, ki bo brez zadnjega izmed izvoljenih senatorjev za področje Tridentinske — Južne Tirolske. Seveda ni brez pomena dejstvo, da je to bil doslej predstavnik KPI.

No, minister Maccanico je na seji senata, ki je odobrila ukrep, ponovil omenjeno misel, da je "Italija zgled reševanja manjšinskih problemov", pri kateri bi se lahko učile vzhodnoevropske države, ki so ravnokar stopile na pot demokracije. Res nisem mogel mirno poslušati takega hvalisanja in sem ministra glasno prekinil, naj malo počaka s samohvalami in prej dostojno reši slovensko manjšinsko vprašanje. Kajti sramotno je, da čakamo že 40 let nanj. Gorje torej manjšinam v Vzhodni Evropi, če bi morale čakati enako dolgo. Kakšen zgled neki!

Nasprotno, zdi se, da se je italijanska vlada zgledovala po nekaterih vzhodnih režimih. Maccanicov osnutek je namreč narejen po "bolgarskem zgledu". V tej balkanski državi je namreč prišlo najprej do preganjanja Turkov, nato pa do zakonskega predloga, ki je bil izdelan prej s soglasjem velikobolgarskih nacionalistov kot pa v dogovoru z zainteresirano manjšino. Tako zakon poudarja, da je bolgarski jezik uraden in obvezen, turščina pa se lahko uporablja v zasebnem življenju, neobvezno...

Samo bodočnost nam bo pokazala, ali bo iz Maccanicove moke kaj kruha za nas in če bo v tej tekmi zgledov potegnili krajši konec naša ali turška manjšina v Bolgariji.

(1. februarja 1990)

STOJAN SPETIČ

■ Kongres tržaške federacije KPI.

POSEG JELKE GERBEC NA POKRAJINSKEM KONGRESU V TRSTU

V novi politični tvorbi bi Partija izgubila svojo identiteto

Menim, da na noben način ne moremo misliti na novo politično tvorbo, ne da bi partija izgubila svojo identiteto.

Nemogoče je, kakor mislijo nekateri tovariši, da gremo v novo politično formacijo z vsem našim imetjem, z našo zgodovino, z našim kulturnim in političnim bogastvom, in da ostane partija taka kot je. "Jaz ne bom nikoli menjal", trdijo nekateri, ki so za novo tvorbo.

Predvsem ni jasno, če je ta volja vseh tovarišev, ki podpirajo resolucijo številka 1, če določeni izmed njih, po vsem tem, kar se je dogodilo na Vzhodu, se sramujejo biti komunisti, kar pomeni, da nočejo ostati več to kar so bili, da hočejo postati nekaj drugega. To se zelo jasno kaže.

Poleg tega, če bi partija stopila v novo politično tvorbo z drugimi bi se neizbežno srečala z drugimi političnimi in kulturnimi tokovi. V notranjosti nove formacije bi se morala soočiti z različnimi stališči in sprejeti kompromise. Ni pričakovati da bi drugi sprejemali vsa naša stališča in predloge. Jasno je torej, da bi mi ne mogli ostati "tisti kot prej". Ni pričakovati, da bi v novi politični tvorbi mogli uveljaviti našo hegemonijo. Voditi bi morali račune z drugimi, z njihovimi predlogi, z njihovim političnim mišljenjem. Glede na nekatera vprašanja bi se mogli tudi strinjati, glede na druga pa ne. Kako naj bi nato skupno reševali odprte probleme, kako naj bi uresničili kar bi prišlo na dnevni red?

Trdi se, da je nujno preosnovati levico in da je treba pripraviti in izsiliti alternativo političnemu sporazumu med krščansko demokracijo in socialistično stranko, alternativo sedanji vladi, alternativo v državi.

Nova levica je potrebna. Položaj v državi je treba nujno spremeniti. Alternativa je potrebna, da bi premostili zastoj, da bi premostili oblastvena središča, ki jih je nešteto in ki so brez vsakega nadzorstva, da bi dosegli reforme, da bi obudili nove oblike življenja v italijanski družbi. Toda vprašanje je, kako preiti do tega, in kako prenoviti levico, da bi vse to mogli uresničiti. O tem bi morali globoko razmišljati in poiskati rešitev,

ki naj bi ne privedla do razblinitve partije v novi politični formaciji. V tem oziru je zelo trezen predlog, ki ga vsebuje resolucija številka 2 in ki predvideva okrepitev in prenovitev leve. Na ta predlog bi se morali ozreti z veliko pozornostjo. Ta predlog predvideva srečanje političnih, socialnih in kulturnih sil leve v sodelovanju na temah, na problemih, na skupnih pobudah, predvideva skupen nastop in skupne boje na podlagi določenega programa, ali vrste skupnih programov, ne da bi se vlile v isti politični tvorbi. Združile naj bi se v medstrankarskem odnosu, v polnem medsebojnem spoštovanju, ob samostojnosti in suverenosti posameznih sil. Na ta način bi se nihče ne čutil podrejenega. Druge politične, gospodarske, socialne in kulturne sile in gibanja so zelo ljubosumni na lastno samostojnost.

Če bi se jim približali s takim predlogom, bi se prav gotovo drugi čutili bolj zajamčeni in bi pristali na srečanje z nami z večjim zaupanjem. Vsakdo bi v tem primeru mogel ohraniti svojo identiteto, svojo silo in organizacijo, ki si jo je samostojno izbral.

Morali bi seveda poiskati skupne organizacijske oblike za uresničanje skupnih pobud in skupnega nastopa, ne da bi okrnili organizacijsko obliko poedine sile.

Tako bi tudi naša partija mogla ohraniti svojo identiteto, svojo silo, svoje idejno bogastvo, svoje značilnosti.

Seveda se pri tem postavlja nujnost prenovitve partije in njene prilagoditve časom in potrebam, tako v organizacijskem kakor v političnem pogledu.

Ko govorimo o potrebi in možnosti skupnega nastopa levih sil na podlagi programov in načrtov ne velja to samo za osrednje, vseh državne organe in sedeže. Predlog velja tudi periferično, za vsa italijanska mesta, za vse pokrajine. Za to srečanje sil na levi bi se morale potruditi vse federacije in sekcije naše partije, ki bi morale izsiliti raznovrstne, konkretne skupne pobude.

V Trstu bi mogli poiskati možnosti skupne pobude za preokret v našem mestu, za obnovo njegovega življenja, za mirno sožitje, za upravljanje krajevnih ustanov, za

rešitev vprašanja uslug. Posebno delo bi mogli razviti na slovenskem področju, v tem oziru bi mogli razmišljati o potrebi, da se vzpostavi skupna platforma slovenskih levih sil, ki delujejo na Tržaškem in v deželi. Premisliti bi bilo treba o možnosti uresničenja takega skupnega nastopa, ki bi utegnil podpreti boj za narodne pravice Slovencev, za njihovo priznanje in ohranjanje, za odobritev globalnega zakona v parlamentu, potom skupnih pobud. Seveda to naj bi ne smelo nadomestiti enotnega nastopa vseh Slovencev v Italiji. V preteklosti smo imeli že razne skupne nastope, ki se ponavljajo še danes v sicer omejenem obsegu in sicer, ko gre za srečanja z vladnimi predstavniki in vidnimi jugoslovanskimi prvaki,

se pravi, so trenutno prerediti. Potrebno bi bilo obuditi skupne akcije, ki so nas v preteklosti združevale, sicer v novih oblikah, ki naj bi odgovarjale sedanjim časom.

Platforma na levo pa bi mogla podpreti skupno akcijo za rešitev vprašanj Slovencev v Italiji. Verjetno bi taka pobuda ne našla veliko težav, če se je srečanja organizacij prostovoljnih delavcev z vsedravnem tajnikom KPI, udeležilo tudi zastopstvo slovenskih organizacij. Če je bilo mogoče soočanje ob pobudi, ki je bila namenjena podpori novi politični tvorbi, bi verjetno postalo še lažje srečanje slovenskih sil leve v samostojnosti posameznih sil, v medsebojnem spoštovanju in ob

priznanju poedinih organizacij, ne da bi se jim predlagalo razpust v novi skupni politični tvorbi. Tudi KPI bi mogla, kot vsi drugi, ohraniti svojo samostojnost in svojo identiteto in nuditi samostojni prispevek, poleg enotnega prispevka, — rešitvi vprašanja globalne zaščite Slovencev, kakor je prispevala doslej, in kar Slovenci krvavo potrebujejo. Ne smemo pozabiti, da če ne bi bilo KPI, bi se Slovenci nahajali v še slabšem položaju, saj so se desničarske sile in šovinisti vedno trudili, da bi ovirali rabo slovenščine in sploh uveljavitev slovenskih pravic. V KPI so Slovenci vedno našli močno podporo in oporo. To jamstvo mora ostati tudi v bodoče. Nujno je, da Slovenci lahko računajo na KPI ob ohranitvi njene identitete, njene sile in moči.

NOVOIZVOLJENA FEDERALNA ODBORA

Tržaške federacije

ASSANTI CECILIA
BERNARD MARINA
BORDON WILLER
BUDIN MILOŠ
CALABRIA ARTURO
CALCINARI MARINO
CANCIANI CARLO
CANCIANI GIORGIO
CANCIANI IGOR
CARUZZI ANTONELLA
CEPAK LILLA
CIACCHI MARA
COSOLINI ROBERTO
COSSUTTA NIVES
COSTA NICO
CREVATIN LINO
CUFFARO ANTONINO
CUMANI CLAUDIO
D'ALESSIO ALIDA
FONDA DINO
GHERBEZ GABRIELLA
ISKRA BORIS
KALC ANNAMARIA
LAURI MARITA
LOMBARDI ANNAMARIA
LUSA PERLA

MARTONE EZIO
MILIĆ LUCIANO
MINUTILLO SERGIO
MIRCETA ADRIANO
MONFALCON FAUSTO
MONTI SILVA
PACOR ESTER
PEPEU MEGI
PERINI SERGIO
PESSATO MAURIZIO
POLI UGO
PONTI CLAUDIA
ROSSETTI GIORGIO
SEMA PAOLO
ŠIRCA IVAN
SPADARO STELIO
SPETIČ STOJAN
STALENI LOREDANA
TOMASINI OLIVIA
TONEL CLAUDIO
TURINETTI MARIA PIA
VALENCICH DUŠANA
VALLON FULVIO
VIEZZI ROBERTO
VISIOLI DENNIS

ZANIN ANTONIA
ZORZINI SPETIČ BRUNA

IZVOLJENI V JAMSTVENO KOMISIJO

BIDORINI ILVIO
BRATTONI MARIOLINA
CUFFARO FRANCA
ČUK ALBERTO
DE ROSA DIANA
GAGLIARDI ALBERTO
LUCCIO RICCARDO
MARZI GIORGIO
SPAGNOL LILIANA

DELEGATI NA DRŽAVNEM KONGRESU

COSSUTTA NIVES
COSTA NICO
CUFFARO ANTONINO

Goriške federacije

Mauro Andrian, Nereo Battello, Domenico Belle', Mirio Bolzan, Ivan Bratina, Enzo Bucovini, Roberto Busolini, Adriano Cragolin, CianMassimo De Pace, Oliviero Furlan, Enrico Gerchetta, Massimo Juric, Marzio Lamberti, Alessandro Maran, Edi Minin, Lucio Piani, Galdino Rosin, Franco Sabbadin, Maurizio Salomoni, Maurizio Villani, Ovidio Zotti, Mirella Arbulla, Lilianna Ardit, Duilia Bernes, Marina Cuzzi, Aleksandra Devetak, Rosaria Di Dato, Anna Di Gianantonio, Mirella Macera, Ave Marega, Elena Pantea e Maria Tomadini, Gianpaolo Andrian, Silvano Bacicchi, Paolo Fedel, Luciano Patat, Alessandro Perrone, Adriano Persi, Ennio Pironi, Silvino Poletto, Antonio Pollino, Renzo Redivo, Edoardo Venturini, Alessandro Visintin, Sergio

Zilli, Sonia Bacicchi, Annamaria Brondani, Marisa Cristin, Denise Flebus, Giovanna Giorda, Gianina Pirella, Bianca Redivo, Giusi Scalia, Bruno Marizza, Diego Mauchigna, Silvano Cimador, Licia Morsolin, Paolo Miniussi e Stanko Maligoi.

IZVOLJENI V JAMSTVENO KOMISIJO:

Franco Coceani, Claudio Di Chiara, Flavio Furlanetti, Claudio Gallini, Walter Papais, Sergio Parenzan, Bruno Zuppel, Bianca Marega e Giusi Scornovacca; Vera Furlan, Milvia Keller, Roberto Bisiak, Mario Mauchigna e Francesco Musina, Valerio Beltrame.

RAZISKAVA O BODOČNOSTI EVROPE

Je kapitalizem res zmagal?

Poraz je popoln. Tako ocenjujejo italijanski komentatorji dogajanje na Vzhodu. Poraz ne le realnega socializma, temveč same ideje socializma. To je na primer v nedeljo trdil uvodnik Repubbliche, časopisa, ki je verjetno med najbolj neodvisnimi v državi. Kapitalizem in družba, kakršno poznamo pri nas, naj bi edina odgovarjala človekovim potrebam.

V isti številki časopis prinaša rezultate raziskave javnega mnenja, ki je zajela pet zahodnoevropskih držav in tri vzhodne, zadeva ravno to vprašanje: kakšna bo Evropa bodočnosti? Med vrsto vprašanj so raziskovalci, po naročilu skupine velikih evropskih časopisnih agencij, tudi vprašali: Kakšen je vaš odziv na sledeče besede: kapitalizem, demokratični socializem, komunizem in liberalizem. Z negativnimi občutki sprejema pojem kapitalizma od 19 do 52 odstotkov anketirancev. Pozitivno ga doživlja od 24 do 42 odstotkov ljudi. Poglejmo posamezne države: v Italiji ga zavrača 52 odstotkov anketirancev, sprejema pa 25. Ostali niso odgovorili. Podobno je tudi v Franciji in Španiji. Nekje na sredi je Zahodna Nemčija s 40 proti in 31 za. Edina država na Zahodu, kjer kapitalizem več ljudi ceni kot odklanja, je Velika Britanija, 37 proti 41. Med tremi vzhodnoevropskimi državami so podobnega mnenja Poljaki in sicer še bolj odločno, 19 proti 42. Kapitalizmu najbolj nasprotujejo po rezultatih te ankete Madžari: 47—37. V Sovjetski zvezi so bolj

negotovi: 39 proti, 24 za in kar 37 odstotkov jih ni odgovorilo.

Poglejmo še odgovore za demokratični socializem. Pozitiven pojem za večino anketirancev v vseh državah. Najbolj nezaupni so tu Poljaki: kar 41 odstotkov jih ni odgovorilo, pozitivna čustva pa le za las prekašajo negativna, 30—29. Dosti je tudi neopredeljenih v Sovjetski zvezi, 37%, ostali so pa zelo gotovi: 57—6. Toda še bolj pozitivno ocenjujejo demokratični socializem na zahodu: 60% v Franciji, 58% v Italiji in Španiji, 42 oziroma 41% v Veliki Britaniji in Nemčiji. Negativne reakcije so dokaj enakomerne, od 11 do 30%. Najvišji vrednosti sta bili zabeleženi v Nemčiji in Veliki Britaniji.

Kaj pa komunizem? Na osnovi teh rezultatov ga več ljudi ceni kot odklanja le v Sovjetski zvezi, 38 proti 27. Največ je tu tudi neopredeljenih in sicer 35%. Kar 80 odstotkov vprašanih ga zavrača na Poljskem, v Nemčiji in Franciji. V ostalih državah gleda nanj negativno od 55 do 75% vprašanih. Za Sovjetsko zvezo ta pojem najbolj cenimo v Italiji, toda le za 20 proti 60, ki ga odklanjajo.

Kot rečeno gre za vprašanje o občutku, ki ga beseda sproži v človeku. Toda vsi vemo, kakšno vlogo igrajo občutki, posebno v družbah, kjer se volilci le v zelo majhnem številu naslanjajo na programe strank pri izbiri. Kako naj bi tudi to storili, ko so programi tako megleni in nerazum-

ljivi, za navadnega smrtnika tudi več ali manj enaki? Toda omejeni podatki zelo jasno zavračajo ocene, ki sem jih omenila v uvodu. Iz odgovorov na neko drugo vprašanje izhaja, da je demokratični socializem sistem bodočnosti. S to trditvijo se strinja 70% Madžarov, 60% Poljakov, 59% Francozov, 55% Italijanov, 54% Zahodnih Nemcev, 51% Angležev, 45% Špancev (20% jih misli, da je eden od sistemov preteklosti) in 34% anketiranih v Sovjetski Zvezi (kjer jih 38% ni odgovorilo).

Triumfalistične izjave o zmagi kapitalizma slonijo torej na trhljih tleh. Postavlja se seveda vrsta vprašanj, kot je na primer kaj ljudje pojmujejo kot demokratični socializem. Sestavljenci ankete so postavili vprašancem v vzhodnih državah tri možnosti: komunistični sistem, socialdemokratski in liberal—kapitalistični. V Sovjetski zvezi so se anketiranci tako opredelili: 31% za komunistični, 35% za socialdemokratski in 4% za liberal—kapitalistični. Komunistično ureditev pa želi le 1% oziroma 4% Poljakov in Madžarov. Za demokratični socializem se je izrazilo 53% Madžarov in 44% Poljakov, za liberalni kapitalizem pa 24% Madžarov in 27% Poljakov.

Kaj če bi še malo počakali za navdušeno ugotavljanje, da je kapitalizem zmagal, če ga že danes zavrača toliko ljudi v Vzhodni Evropi, kjer ga še ne poznajo, oziroma poznajo le njegovo bleščečo plat, ki jo vidijo na televiziji?

TATJANA ČUK

KOMUNIKE PRISTAŠEV RESOLUCIJE ŠT. 2

Prevladati mora čut odgovornosti

Člani Federalnega odbora in komisije garantov Tržaške federacije KPI, izvoljeni na seznamih resolucije šte. 2 "Za resnično prenovitev partije in leve", ki so jo podpisali Natta, Ingrao in Tortorella, zbrani z namenom, da bi pregledali izide pokrajinskega kongresa, so izrazili svoje zadovoljstvo za veliko politično občutljivost in navezanost na KPI, ki so jo dokazali v tej priliki vsi člani partije v Trstu. Predstavnik resolucije šte. 2 se zahvaljuje zlasti onim tovaršem — moškim in ženskam, mladincem in starejšim, še zlasti delavcem in intelektualcem slovenske in italijanske narodnosti —, ki so z velikim prizadevanjem potrdili potrebo po globoki prenovitvi in po ohranitvi identitete KPI kot izvirna in velika pluralistična in ljudska sila, osnovnega pomena za zagotovitev demokratičnega življenja v državi in republiki, ter ki so se znašli v večini. Predstavnik resolucije šte. 2 želi, da bi izidi v Trstu in v toliko drugih pokrajinah v celi Italiji, prispevali k temu, da bi se na splošno premislilo glede na perspektive Partije, in vplivali pozitivno na zaključke vsedržavnega kongresa, ki naj bi omogočil da KPI zopet pridobi svojo enotnost, da si zada napredni program, da najde nove možnosti agregacije in boja za spremembe v državi. Po poglobitvi vprašanj, ki so povezane z bodočo ureditvijo vodilnih organov Tržaške federacije, so člani Federalnega odbora in komisije garantov, ki pripadajo resoluciji šte. 2, izrazili upanje, da se po razpravi in sklepih tržaškega kongresa o bodočnosti KPI v italijanski družbi in v okviru leve, skuša premestiti sta-

lišča zaprtosti in maščevanja. V tem trenutku mora prevladati močan čut odgovornosti. Bilo bi protislovno, da bi tovariši ali skupine, ki celo zagovarjajo potrebo po novi formaciji, ki naj bi razširila območje leve, — v notranjosti partije postali nosilci stalnih razkrojov in utrjenih razvrstitev. Nujno in potrebno je, da se prepreči vodilna praznina in da se zjamči enotno vodstvo federacije, saj je bila enotnost vedno osnovna skrb komunistov ter osnovno vodilo pri sestavi same dosedanje vodilne skupine. Uporabiti je treba čimprej vse moči, ki jih ima partija in ovrednotiti nove sile, ki so se pojavile za časa kongresne razprave. Člani Federalnega odbora in komisije garantov, pripadniki resolucije šte. 2, opozarjajo da je med komponentami, ki so nastopile v kongresni razpravi, široka enakost gledanja na vprašanja Trsta in dežele ter ob upoštevanju velikih sprememb, ki so v teku v Evropi in na mednarodnem pozorišču z začetkom procesa o odpravi blokov, smatrajo potrebno, da se čimprej vzamejo v pretres vprašanja, ki jih je treba rešiti, da se ovrednoti vloga Trsta, zato da bi postalo mesto veliko evropsko središče. S tem namenom bodo predlagali Federalnemu odboru čimprejnejše sklicanje programske konference tržaške KPI, na kateri naj bi dale svoj doprinos — v upoštevanju tudi nedavnih pobud Federacije — zunanje sile, ki so pomembne na političnem in socialnem področju, da se zjamčijo nova srečanja na levo ter da se na ta način zagotovijo mestu nove upravne in vladne metode in usmerjanja."

ITALIJA

Prostozidariji se vračajo Vzgoja dečkov v cerkvenem zboru

V dalj časa trajajočo bitko o tem, kdo bo dobil večinski paket delnic časopisno—založniške hiše Mondadori, ob kateri gre za izjemno pomembna splošna vprašanja dopustnosti informativnih monopolov, je udarila še ena strela.

Predsednica parlamentarne komisije, ki je svoj čas raziskovala ozadje tajne prostozidarske lože P2 (postavljene leta 1981 zunaj zakona) je izjavila, da se lahko "uresničeni izjemna koncentracija različnih vrst medijev pod vodstvom enega samega človeka, Silvia Berlusconi, ki je bil vpisan v ložo Licia Gellija" in da vidi v tem "zaskrbljujoča znamenja kontinuitete s potezami ljudi okoli P2 za pridobitev časopisne skupine Rizzoli—Corriere della sera pred desetimi leti".

Besede je bilo treba samo še izreči, vsele so v zraku. Agresivnost, s katero ob pomanjkanju protimonopolnega zakona lastnik zasebnih televizijskih mrež Berlusconi posega tudi v vplivno neodvisno, toda vseskozi kritično novinarstvo hiše Mondadori, je preveč sumljiva, da bi verjeli le v motive dobičkonosnosti. Uredniki Repubbliche, Espressa, Panorama, Epoce, ki se z vsemi močmi borijo proti Berlusconi, opozarjajo, da gre za del daljnosežnega načrta. Znano je namreč, daje P2 posebno pozornost posvečala informativnemu področju in pri tem uporabljala zlasti za televizijski sektor — na videz nevtralne formule o svobodni konkurenci. V zadnjem času so na videz brez vzajemne povezave in posamično nastajali škandali, ko so se nekdanji člani lože začeli vračati v politično življenje, na področje informacij (tudi v strankah) in v vrhovih vojske. Je na pohodu nova P2?

Parlament, natančneje predsednika senata in zbornice Spadolini in Iotti sta obljubila vestno preiskavo vseh dejstev in ustrezno reakcijo najvišjega zakonodajnega telesa. Toda parlament je sestavljen iz mnogih struj, in večinski zbor petih strank razen liberalcev) ni posebno pretresen ob ocnah, da gre za svobodo informiranja in za usodo italijanske demokracije. Levo parlamentarno krilo pa je odločeno zadevo prav ob bližnjem razpletu afere Mondadori razširiti.

Ozadje zaskrbljenosti je zanesljivo dejstvo, da je v zadnjih letih obstajalo dramatično neravnotežje med težo sodbe parlamenta o nevarnosti P2 in zakoni, ki so to sodbo konkretizirali, ter relativno brezbriznostjo in neprizadetostjo, s katerimi so javne ustanove in državni organi dopuščali ponovni vzpon "pidustov" v javno življenje. Položaj se je zaostрил, ko sta se dogovorili za pakt socialistična in demokristjanska stranka, malo po oblikovanju Andreottijeve vlade, čemur je javno ploskal "najsvetjši mojster" lože Licio Gelli. Berlusconi je bil, ki jo je Gelli prav tako ugodno ocenil, poleg tega ni edino vznemirljivo znamenje: na udaru so neodvisni časnikarji v milanskem Giornu, na svoja mesta se vračajo novinarji, ki so izgubili mesta po objavi seznamov članov P2. Hkrati je dobil pomembno funkcijo v okviru južnega krila NATO general Garaci, ki je suspendiran leta 1986 zaradi zvez s prostozidarsko ložo.

So dokazi, da je akcija Berlusconi usklajena z interesi "določenih sil", ki težijo k razbitju neodvisnega časnikarstva in omejitvi ustavne pravice svobode informacij?

Kar zadeva masonsko ložo, so seveda na voljo sklepanja bolj poučenih, ki temelji na realnih dejstvih (oligopol dveh velikih kapitalističnih skupin na področju informiranja, Fiat—Rizzoli in Berlusconi—Mondadori) in na analogijah z vsem, kar se ve o namenih lože P2.

Bolj razvidne pa so politične igre v okviru legalne oblasti. Po analizi direktorja Repubbliche Scalfarija in Espressa Valentini je verjetno, da se boj za obvladovanje samosvojih, neodvisnih časopisov povezuje s prihajajočim političnim obdobjem, v katerem se utegne spremeniti tudi Italija. Z našega zornega kota presenetljivo, toda v središču utegne biti prav komunistična partija, v kateri sicer tradicionalno (oz. konservativno) krilo poskuša storiti vse, da bi zaustavilo načrt zveze z ostalo italijansko levico, kjer pa sekretar Occhetto dobiva podporo vplivnih in močnih nekomunističnih zaveznikov. Med take širše simpatizerje ideje o morebitni novi italijanski združeni levi stranki sodijo tudi močni časopisi hiše Mondadori, zlasti Repubblica, Espresso in Panorama.

Takole bi bil videti scenarij zarote: Na poletnih volitvah v evropski parlament je KPI, v nasprotju s pričakovanji demokristjanov in socialistov, združenih v vladno večino še s tremi manjšimi strankami, dobila 27 odstotkov glasov. Sklep številnih analiz tega presenetljivega podatka je bil, da so lahko tega kriva le množična občila, zlasti televizija, ki ni vodila dovolj napadalne protikomunistične kampanje in časopisov Mondadorija, ki so v načelu podpirali "novo KPI". Alarm je med vladno večino povzročil intervju, ki ga je dal Panorami Carlo de Benedetti (vodilni v Olivettiju in hkrati vodja finančne skupine, ki ima v hiši Mondadori večino delnic): "Vsi so napovedovali polom komunistov, ki pa ga ni bilo. Prepričan sem, da bi se s propadom nove KPI izgubil pomemben element demokracije: opozicija danes je napoved možnosti alternative na oblasti jutri."

V besedno bitko je posegel starosta socialistov Craxi, ki je časopise Mondadorija obtožil "sovražne kampanje", "izražanja sovražstva do moje osebe in do stranke", za kar "naj ne bi bilo primerjave v vsej zgodovini republike". Drugi socialistični prvaki so prek časopisov napadali Repubblica, ki naj bi se razvila v "neodgovorno stranko" in ki so se ji postopoma priključili tudi ostali časopisi Mondadorija. Repubblica se je v resnici v najbolj liberalno—demokracični tradiciji podala na pot analiz, ki razgaljajo cinični duopol socialistov in demokristjanov in ohranjanje zastarelih struktur države, politike, boja proti kriminalu in mafiji. "Sovražno" strategijo je za javnost razložil predstavnik za tisk demokristjanov Carra: "Za admiralsko ladjo (Repubblica) plovejo časopisi z manjšo tonažo, tja do gondol. "Vse naj bi bilo po njegovem naročeno vnaprej, "kajti v italijanskih novinarskih redakcijah, v vseh, so

novinarji močno zastopani". Od tukaj do lova na čarovnice po italijansko je bil le majhen korak.

Z nastankom Andreottijeve vlade, ki je pomenila tudi notranji obračun z levico v krščanskodemokratski stranki, se je polemika še razvnela. Medtem ko Scalfari brani pravico neodvisnega tiska, da ohranja kritično razdaljo do oblasti, ima druga stran o vlogi časopisov bistveno drugačno mnenje.

Desna roka Berlusconi Confalonieri, ki je bil zdaj imenovan za prvaka finančne skupine, ki nadzoruje hišo Mondadori, je razvil na primer tako teorijo: "Naša informacija se bo povsem prilagajala svetu, ki v ljudeh tipa Craxi, Forlani (sekretar demokristjanov) in Andreotti (na kratko imenovani Caf) vidi zagotovilo svobode". V tistem trenutku pa se je na dvoumen način, tako značilen za Andreottija, vmešal tudi on. Na sestanku mladih podjetnikov, ko so že krožile novice, da si je Berlusconi pridobil družino Formenton, doslej povezano v založniški hiši Mondadori z inženirjem Benedettijem, je napadel "obsežne koncentracije informacij, ki ogrožajo celo načelo splošnih volitev." Če je na začetku izjava zvenela kot napad na vse koncentracije, je direktor Fiata Romiti stvar drugače pojasnil. Po njegovem je šlo za napad na "določen tip tiska, ki hoče v želji, da bi vplival na politiko, zmanjšati pomen temeljnih načel demokracije". Andreotti je tako razlago potrdil in dodal: "Neodgovorna stranka (torej Scalfarijeva Repubblica) obstaja. "Filozofijo, ki se je skrivala za uglašeni nastopi, je eden od vodilnih komentatorjev Repubbliche Gianpaolo Pansa sklenil takole: "To je predlog, ki naj bi za vedno uredil tiste časopise in tiste novinarje, ki nočejo biti dečki v cerkvenem zboru."

"AGRESIVNOST, S KATERO OB POMANJKANJU PROTIMONOPOLNEGA ZAKONA LASTNIK ZASEBNIH TELEVIZIJSKIH HIŠ BERLUSCONI POSEGA TUDI V VPLIVNO NEODVISNO, TODA VSESKOZI KRITIČNO NOVINARSTVO HIŠE MONDADORI, JE PREVEČ SUMLJIVA, DA BI VERJELI LE V MOTIVE DOBIČKONOSNOSTI."

Kmalu zatem se je v resnici razvnela bitka za delniške deleže Mondadorija (družina Formenton se je odločila enostransko prekiniti zvezo z De Benedettijem in je prodala svoj delež Berlusconi). Zadeva je postala tako vroča, da je posegel vmes predsednik republike Cossiga in zahteval od parlamenta, naj pripravi protimonopolni zakon, ki bo "spet spravil v skladje načela svobode z načeli svobodnega tržišča". Toda Andreottiju na čelu vlade se ni mudilo: "Posredovati zdaj, ko so stvari že tako vroče, bi bilo nesmiselno." In sindikat novinarjev je v bistvu pustil Scalfarija na cedilu. Ni bil za opozorilno stavko in pravijo, da ni čudno: sekretariat sindikata je nastal kot predstraža celotne operacije z namenom, da ne moti dogajanja.

Zadnje novice v tem tednu kažejo, da je očitno Berlusconijeva operacija, ne preveč očitno, toda dejansko podprta s strani vlade ali vsaj Andreottija, vendarle

pretila kapljo čez rob. Vsi novinarji hiše Mondadori stavkajo tri dni, Eugenio Scalfari se bori za svojo neodvisnost kot lev in napoveduje v primeru poraza umik iz "svoje" Repubbliche, skupaj s financami in ustanovitve novega časopisa, zganila se je baza novinarskega sindikata. V parlamentu, ki mu je vlada predložila resolucijo in jo je bilo mogoče razumeti kot naklonjeno Berlusconi, se je zgodila senzacija: na tajnem glasovanju je predlog propadel, kar pomeni, da se je razcepila vladna večina in da je bilo kakšnih 50 svobodnih strelcev tudi iz vrst socialistov in demokristjanov. Narobe pa sta predlogu komunistov in neodvisne leve manjkala samo dva glasa, zavzemal se je za dajanje možnosti novim založniškim pobudam, ki bi razbijale koncentracije kapitala na področju informiranja.

Podatki o tem vidiku pa so za svet parlamentarnih demokracij v resnici ekstravagantni: skupina Fiat in Berlusconi bi v primeru, če bi akcija uspela, nadzorovala 40 odstotkov vseh časopisov, 54 odstotkov tednikov in 55 odstotkov vse ekonomske propagande. Položaj je še toliko bolj vznemirljiv, ker je Berlusconi že monopolist na področju zasebne televizije. Posledice koncentracije so očitne: izdajatelj odloča, koliko in kam bo investirjal, na kakšno

tržišče bo usmerjal kakšen časopis, kateri direktor (to je v italijanskem sistemu v bistvu naš glavni urednik) naj ga vodi. Nadzorovati pomeni tudi preprečevati nove založniške pobude in jih ekonomsko uničiti. Italija je edina država v ES, ki nima protimonopolne zakonodaje.

MOJCA DRČAR-MURKO

darovi in prispevki

Ob poravnavi naročnine so v sklad DELA prispevali tovariši:

VIDAU TONČKA — Opčine 8.000 lir, BAN STANISLAVA — Opčine 8.000, COVACIO ENNIO — Opčine 8.000 lir, BI-AGI RODOLFO — Str. del Friuli 355 8.000 lir, CORETTI — S. Giuseppe 3.000 lir, MAAR ANTON — Boršt 87 8.000 lir, TRAMPUŽ FRANC — Šempolaj 3.000 lir, KOŠUTA FERDINANDO — Križ 3.000 lir, MO-KOLE PAVLE — Slivno 3.000 lir, ŠKERK MARIA — Praprot 8.000 lir, ČUK MARIO — Bani 57 18.000.

Ob 15. obletnici smrti mame in none daruje družina SOSSI in SEDMAK PIERINA iz Sv. Križa 20.000 lir za sklad DELA.

■ Na Zavodu za zgodovino Tržaške univerze se nadaljuje študentska okupacija. Kot znano s to akcijo se študenti upirajo zakonskemu osnutku za "reformo univerze", ki ga je izdelal minister Ruberti.

■ V ponedeljek 19. februarja je knjižnica Pinko Tomažič in tovariši priredila na Opčinah srečanje s predstavniki strank, ki se bodo spomladi udeležile volitev v Slovenji.